

γεωγραφικό γλωσσάρι

... για την πέμπτη τάξη

(από το βιβλίο «Μαθαίνω την Ελλάδα» του ΟΕΔΒ)

A		Κεφ.
αβιοτικό	κάθε στοιχείο που δεν έχει ζωή	24
αιολική διάβρωση	Η διάβρωση που οφείλεται στον άνεμο	25
ακρωτήριο	το άκρο ενός τμήματος της ξηράς που εισχωρεί μέσα στη θάλασσα	8
ακτογραμμή	γραμμή, κατά μήκος της οποίας συναντώνται η ξηρά και η θάλασσα.	8
ακτογραφικά στοιχεία	οι διάφορες μορφές που παρουσιάζουν οι ακτές ενός τόπου, όπως οι κόλποι, οι χερσόνησοι, τα ακρωτήρια, οι πορθμοί, οι ισθμοί, τα νησιά κ.ά.	8
ανθρωπογενή χαρακτηριστικά	τα ανθρώπινα δημιουργήματα που υπάρχουν στο φυσικό περιβάλλον	2
απεικόνιση	η ακριβής αναπαράσταση ή περιγραφή ενός αντικειμένου	1
αποκέντρωση	κατανομή διοικητικών αρμοδιοτήτων, με τρόπο ώστε οι σπουδαιότερες από αυτές να ασκούνται από περιφερειακά και όχι κεντρικά όργανα	30
αποξήρανση	διαδικασία, με την οποία απομακρύνεται το νερό μιας λίμνης	21
άρδευση	το πότισμα της γης	21
αστικοποίηση	το φαινόμενο της αύξησης του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν στις πόλεις σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα	31
αστυφιλία	το φαινόμενο της εγκατάλειψης της περιφέρειας με σκοπό την εγκατάσταση σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο	31
αυτανάφλεξη	αυτόματη ανάφλεξη. Η ενέργεια κατά την οποία ένα εύφλεκτο υλικό αναφλέγεται από μόνο του με μεγάλη αύξηση της θερμοκρασίας	27
 B		
βιοτικό	κάθε στοιχείο που έχει ζωή, δηλαδή κάθε φυτικός και ζωικός οργανισμός	24
βιώσιμο	καθετί, του οποίου ο τρόπος διαχείρισης είναι τέτοιος, ώστε να μπορεί να υπάρχει ως πηγή αγαθών και για τις επόμενες γενιές	21
βλάστηση	ο τρόπος, με τον οποίο αναπτύσσονται οι φυτικοί οργανισμοί σε μια περιοχή	23

Γ		Κεφ.
γενικός χάρτης	ο χάρτης που περιέχει βασικά γεωμορφολογικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά	2
γεωγραφικά διαμερίσματα	ìια περιοχή με τα δικά της γεωγραφικά και ιστορικά χαρακτηριστικά	34
γεωμορφολογικός χάρτης γραπτά μνημεία	ο χάρτης που παρουσιάζει τα βουνά, τις πεδιάδες, τους ποταμούς, τις λίμνες κλπ. μια περιοχής κάθε επιστημονικό και λογοτεχνικό κείμενο, θρησκευτικοί ύμνοι, βιβλία, καθώς επίσης και κείμενα της παράδοσής μας	2 28
 Δ		
διάβρωση	το φαινόμενο της μείωσης των επιφανειακών πετρωμάτων από φυσικά αίτια	25
διώρυγα	ì μεγάλο τεχνητό κανάλι που ενώνει δύο θάλασσες ή λίμνες ή ποταμούς	8
εκβολές	το μέρος, όπου ένα ποτάμι συναντά τη θάλασσα	19
έλος	περιοχή με στάσιμα και θολά νερά	20
ενδημικά φυτά	τα φυτά που φυτρώνουν σε μια περιοχή λόγω του κλίματος και απαντώνται μόνο στην περιοχή αυτή	22
επίγειο	λιμάνι που εξυπηρετεί τις ανάγκες μιας ηπειρωτικής πόλης (θαλάσσιες συγκοινωνίες, μεταφορές κλπ.)	12
εύκρατο μεσογειακό κλίμα	το κλίμα, του οποίου τα χαρακτηριστικά είναι τα ξηρά καλοκαίρια και οι ήπιοι χειμώνες	17
 Η		
ηπειρωτική Ελλάδα	το μεγάλο μακρόστενο κομμάτι ξηράς της Ελλάδας, που έχει σχήμα χερσονήσου	6
ηπειρωτική πεδιάδα	η πεδιάδα που περιβάλλεται από βουνά	14
ηφαιστειακή τέφρα	η στάχτη που εκχέει ένα ηφαίστειο κατά την έκρηξή του	26
ηφαιστειογενή εδάφη	τα γόνιμα εδάφη, που σχηματίζονται από τη λάβα και την ηφαιστειακή τέφρα μετά την έκρηξη ενός ηφαιστείου	26

		Κεφ.
Θ		
θεματικός χάρτης	ο χάρτης που παρουσιάζει ένα συγκεκριμένο θέμα	2
I		
ισθμός	στενή λωρίδα ξηράς που ενώνει δύο στεριές και χωρίζει δύο θάλασσες	8
K		
καιρικές συνθήκες	τα στοιχεία που διαμορφώνουν τον καιρό ενός τόπου, όπως ο άνεμος, η θερμοκρασία, η υγρασία κλπ.	11
καιρικές συνθήκες	η ζέστη, το κρύο, οι βροχές, οι άνεμοι, η υγρασία κλπ. που παρουσιάζονται σε μια περιοχή για μικρό χρονικό διάστημα	16
καιρός	οι συνθήκες (θερμοκρασία, υγρασία, βροχή, άνεμοι κ.ά.) που επικρατούν σε ένα μέρος σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή	16
κατακόρυφος διαμελισμός	οι οροσειρές, τα βουνά, οι πεδιάδες, οι κοιλάδες, τα φαράγγια κλπ. μιας περιοχής	13
κλίμα	οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε ένα τόπο σε κάθε εποχή κι επαναλαμβάνονται σχεδόν ίδιες για πολλά χρόνια	16
κλίμακα	είναι ένας αριθμός που δηλώνει πόσες φορές μικρότερη είναι μία απόσταση πάνω στο χάρτη από την πραγματική της απόσταση στο έδαφος	4
κοιλάδα	στενό κομμάτι πεδινού εδάφους ανάμεσα σε δυο βουνά, που συνήθως το διασχίζει ένα ποτάμι	14
κόλπος	τμήμα θάλασσας που εισχωρεί μέσα στην ξηρά	8
M		
μελτέμια	βόρειοι άνεμοι που φυσούν στην περιοχή του Αιγαίου το μήνα Αύγουστο (κυρίως)	17
N		
νησιωτική Ελλάδα	όλα τα μικρά και μεγάλα νησιά της πατρίδας μας	6

νησιωτικό σύμπλεγμα	ομάδα μικρών και μεγάλων νησιών που βρίσκονται σε μια θαλάσσια περιοχή	10
----------------------------	--	----

O

οικοσύστημα	όλοι οι φυτικοί και ζωικοί οργανισμοί μιας περιοχής, καθώς και οι σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ αυτών και μεταξύ των αβιοτικών στοιχείων (νερό, χώμα, αέρας, θερμοκρασία κλπ.) της περιοχής	24
όξινη βροχή	βροχή που περιέχει σε μεγάλη ποσότητα οξέα, τα οποία βρίσκονται στην ατμόσφαιρα σε αέρια μορφή	25
ορεσίβιος	Ο κάτοικος των ορεινών περιοχών	15
οριζόντιος διαμελισμός	το σύνολο των στοιχείων που διαμορφώνουν το σχήμα των ακτών (χερσόνησοι, ακρωτήρια, κόλποι κλπ.)	9
όρμος	μικρός σε έκταση κόλπος	8
οροπέδιο	πεδινή έκταση πάνω σε βουνό	14
οροσειρά	σύνολο διαδοχικών βουνών	13

Π

πανίδα	όλα τα ζώα που ζουν σε μια περιοχή	20
πανίδα	το σύνολο των ζωικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή	22
παράλια πεδιάδα	Η πεδιάδα που είναι ανοικτή στη θάλασσα	14
παραλίμνια βλάστηση	Η βλάστηση που υπάρχει γύρω από μια λίμνη	20
περιφέρεια	μια μεγάλη περιοχή με τη δική της διοικητική οργάνωση	34
πηγές	Η περιοχή, όπου πηγάζει ένα ποτάμι	19
πολιτικός χάρτης	ο χάρτης που παρουσιάζει στοιχεία από το ανθρωπογενές περιβάλλον	2
πορθμός	ένα κομμάτι θάλασσας που χωρίζει δύο ξηρές και ενώνει δύο θάλασσες	8
πόροι	τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία μιας περιοχής, τα οποία χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να καλύψει τις ανάγκες του	24

ποώδης βλάστηση	τα χαμηλά φυτά	23
πρόγνωση καιρού	η συγκέντρωση μετεωρολογικών μετρήσεων με σκοπό την πρόβλεψη των μεταβολών του καιρού	16
προσανατολισμός	προσδιορισμός θέσης, πορείας ή κατεύθυνσης κάποιου με βάση τα σημεία του ορίζοντα	5
προσχωσιγενές έδαφος	έδαφος που σχηματίζεται από τη μεταφορά χωμάτων και άλλων υλικών, η οποία γίνεται από το νερό των ποταμών	25
πυξίδα	όργανο προσανατολισμού βασισμένο στην ιδιότητα που έχει η μαγνητική βελόνα να δείχνει το Βορρά	5
P		
ροή	η ποσότητα του νερού που ρέει κατά μήκος ενός ποταμού	19
Σ		
σεισμογενής περιοχή	η περιοχή, στην οποία εκδηλώνονται πολλοί μικροί και μεγάλοι σεισμοί	26
συνεταιρισμός	ομάδα ανθρώπων με κοινούς επαγγελματικούς στόχους	15
σχετική θέση	η θέση ενός τόπου, ανθρώπου ή αντικειμένου σε σχέση πάντα με τη θέση ενός άλλου τόπου, ανθρώπου ή αντικειμένου	5
T		
τίτλος χάρτη	η ονομασία του χάρτη που δηλώνει το περιεχόμενό του	3
τοπικές συνθήκες	οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε ένα τόπο σε κάθε εποχή	17
Υ		
ύδρευση	άντληση και προμήθεια νερού για την παροχή σε μια περιοχή	21
Υλικά μνημεία	κάθε υλικό κατασκεύασμα του ανθρώπου, όπως ναοί, αγάλματα, παλάτια, ψηφιδωτά κ.ά.	28
υλοτομία	Η κοπή των δέντρων στο δάσος	25
υπόμνημα χάρτη	σημείωμα, όπου ερμηνεύονται διάφορα στοιχεία ενός χάρτη	3

υψόμετρο	η απόσταση ενός τόπου από την επιφάνεια της θάλασσας	17
-----------------	--	----

Φ

φαράγγι	βαθιά και απόκρημνη χαράδρα	13
----------------	-----------------------------	----

φαράγγι	βαθιά και απότομη χαράδρα, από την οποία περνά ένα ποτάμι	19
----------------	---	----

Χ

χάρτης	Η απεικόνιση των στοιχείων	1
---------------	----------------------------	---

χαρτογράφος	ο επιστήμονας που ασχολείται με την κατασκευή των χαρτών	4
--------------------	--	---

χερσόνησος	ένα μεγάλο κομμάτι ξηράς που εισχωρεί στη θάλασσα και βρέχεται από τις τρεις πλευρές του.	7
-------------------	---	---

χλωρίδα	όλα τα φυτά που υπάρχουν σε μια περιοχή	20
----------------	---	----

χλωρίδα	το σύνολο των φυτικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή	22
----------------	--	----

Ψ

ψυχρόβιο φυτό	το φυτό που αναπτύσσεται σε μεγάλα υψόμετρα με σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες όλο το χρόνο	23
----------------------	--	----